

Sygn. akt IV U 566/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2022 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 stycznia 2022 roku w Sieradzu

odwołania K. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 11 sierpnia 2021 r. Nr (...)

w sprawie K. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o rekompensatę

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje K. B. prawo do rekompensaty od daty zgłoszenia wniosku;***
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na rzecz K. B. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.***

Sygn. akt IV U 566/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 11.08.2021r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał K. B. emeryturę od 19.07.2021r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego bez rekompensaty, z uwagi na nieudowodnienie 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Do pracy w szczególnych warunkach nie uwzględniono zatrudnienia w (...) od: 10.09.1984 – 14.10.1986, 15.05.1987 – 30.06.1992, 10.10.1994 – 6.01.1995 oraz (...) od 1.07.1992 – 31.12.2000; zaznaczono, że okres pracy w szczególnych warunkach wynosiłby 12 lat, 11 miesięcy i 24 dni (po odliczeniu urlopów bezpłatnych, urlopów dewizowych i dni związanych z rozliczeniem w kraju z tytułu pracy za granicą).

W odwołaniu od powyższej decyzji pełnomocnik strony ustanowiony w sprawie wnosił o przyznanie K. B. prawa do rekompensaty oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania argumentując, że w/w nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach;

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. B., ur. (...), ukończył technikum - specjalność obróbka skrawaniem.

W okresie od 28.06.1976 – 30.06.1992, 10.10.1994 – 6.01.1995, był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. z tym, że od 23.04.1977 – 27.04.1979 odbywał zasadniczą służbę wojskową,

od 12.10.1987 – 24.10.1987, 23.04.1990 – 27.04.1990, 30.04.1990 – 4.05.1990, 9.07.1990 – 9.08.1990, 4.02.1992 – 27.02.1992, korzystał z urlopu bezpłatnego.

Od 1.07.1992 – 31.12.1998, na zasadzie porozumienia między zakładami, K. B. był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Sp. z o.o. w T., z tym że od 30.12.1996 – 31.12.1996, korzystał z urlopu bezpłatnego.

Zakład produkował konstrukcje stalowe, tj. więzary, estakady, belki stropowe, podsuwnicowe belki do obiektów przemysłowych, mostów, sklepów.

Od początku zatrudnienia, pomimo braku uprawnień, wnioskodawca wykonywał pracę przepalacza gazowego. W zakładzie była dopuszczalna praktyka wykonywania spawania punktowego i przepalania gazowego bez uprawnień. W przypadku wnioskodawcy w trakcie nauki w technikum na zajęciach praktycznych uczono wnioskodawcę przepalania i spawania gazowego.

K. B. pracował w brygadzie montersko-ślusarskiej. Na zmianie było 10 spawaczy oraz 2 przepalaczy gazowych. W-ca był w grupie przepalaczy. Praca odbywała się na hali o wysokości około 10m (4,5m do suwnicy plus suwnica około 4,5 m). W hali nie było wyciągów, były przekroczone normy hałasu i zadymienia. Kiedy spawacze z uprawnieniami spawali, nie można było otwierać okien, aby nie było przeciągu, gdyż to przeszkadzało w spawaniu. Każda brygada miała wyodrębnione stanowiska, ale nie były one od siebie oddzielone. Praca odbywała się w hałasie, który wynikał z pracy gilotyny i uderzeń młotem. W hali nie było robót na wysokości powyżej 1m, z wyjątkiem prac wymagających wejścia na wysokość aby przepalić np. zbiornik.

W hali pracowało 6 - 7 brygad. Była brygada przygotowawcza 5 - 6 osób, która cięła elementy na gilotynie, zajmowała się nawiercaniem otworów, po czym szło to do brygady monterskiej. W brygadach monterskich byli spawacze, którzy mogli scalać konstrukcje spawem punktowym. Do pracy były używane narzędzia, tj. łom, młot, szlifierka, palnik, tzw. łapki do ściskania blachy. W-ca posługiwał się palnikiem gazowym. W-ca miał zestaw butli acetylenowo - tlenowych, okulary, ewentualnie nadkolanniki, chroniące przed poparzeniem podczas klękania na blachach. W-ca nigdy nie pracował w biurze. Spawanie konstrukcji płaskiej punktowo odbywało się na leźniach. Leźnie były wykonane z dwóch teowników i miały wysokość około 0,5m. Niektóre konstrukcje wymagały spawania na wysokości, z użyciem drabiny 4 - 5m. Według rysunku należało upalić blachę, zrobić daną konstrukcję, wyszlifować, pozczepiać punktowo i przekazać następnie do spawania głównego. Przepalanie było gazowe. Natomiast stary element był gazowo wypalany, a nowy wycinany także gazowo. Wycinanie i przepalanie dotyczyło tylko blachy stalowej. Nieraz bywało tak, że jeden projekt był na jedną halę do wszystkich brygad, a nieraz do określonych brygad. Praca wnioskodawcy polegała na przepalaniu blach według określonych kształtów palnikiem gazowym, kształtowników, kątowników, pasów, belek, średników, profili, dłutowników, HKS – ów, IKS – ów, na szepianiu konstrukcji punktowym spawem gazowo, To co zostało przepalone, szło do brygady monterskiej. Przepalanie w większości czasu odbywało się na leźniach. Przepalone elementy pobierała od wnioskodawcy brygada „przygotówki”, które później szły do brygad monterskich. Na końcu hali były 2 brygady spawaczy z uprawnieniami, wykonujący spawanie spawem ciągłym na gotowo. Profile pod estakady wymagały upalania na wysokości. Blachy do zaczepu haka na suwnicy były także przepalane na wysokości, ale tego typu prace były sporadyczne.

Po zespawaniu konstrukcji przez spawaczy z uprawnieniami, konstrukcja była malowana farbą podkładową, tzw. minią. Malowaniem zajmowała się osobna brygada malarzy. Malowanie mogła ewentualnie wykonywać grupa monterska. Malowanie odbywało się w okresie zimowym w hali, a w okresie letnim na dworze. Przepalacze nie wykonywali malowania. Oddzielna brygada zajmowała się montażem konstrukcji w danym obiekcie.

Pracodawca zapewniał mleko wszystkim pracownikom hali, latem była mięta i woda jurajska.

Po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, w dniu 8.05.1979r., wnioskodawca został ponownie zatrudniony w (...); charakter pracy wnioskodawcy nie zmienił się.

W latach 80 i 90, w-ca był sporadycznie kierowany na budowy w kraju. Przykładowo na miesiąc do (...), na budowę Mostu (...) na W., były wtedy wykonywane przęsła do mostu. Konstrukcje były dowożone i na miejscu składane. Były elementy o długości ponad 20m i wysokości 4,5m, które należało wyprostować za pomocą palnika gazowego. Wnioskodawca był także w delegacji w B. na budowie (...) były tam montowane konstrukcje metalowe.

Z dniem 15.07.1991r., K. B. został przekazany na miesiąc do (...) jako ślusarz o najwyższych kwalifikacjach. Do (...) było przekazanych 60-70 pracowników. Były montowane dla armatora greckiego młyny cementu w elektrociepłowni. Praca wnioskodawcy polegała na montowaniu, prowadzeniu rurociągów. Stare rury były wypalane gazowo, a na ich miejsce były mocowane nowe spawem punktowym, a następnie spawacze z uprawnieniami spawali na gotowo. Po powrocie z delegacji, charakter pracy w-cy nie zmienił się.

Od 1.02.1982r., wnioskodawca pełnił obowiązki brygadzysty 6 osobowej brygady, w skład której wchodził: monterzy, spawacz, który zajmował się heftowaniem i spawaniem głównym. Jako brygadzysta w-ca rozdysponowywał pracę, dbał żeby podlegli pracownicy wykonywali prace zgodnie z przepisami BHP, był odpowiedzialny za rysunek i wykonawstwo. W-ca pracował razem z brygadą.

W okresie od 10.09.1984 – 14.10.1986, K. B. był oddelegowany przez macierzysty zakład pracy na budowę eksportową do O. i pracował przy remoncie kotłów w Hucie (...). Stare elementy kotłów były wypalane palnikiem gazowym, wypalał gazowo stare wózki podające węgiel do pieca i montował nowe spawem punktowym, które później spawali na gotowo spawacze. Wnioskodawca pracował przy wymianie ciągu pieców, przez które przechodziło rury, było ich około 50. Rury były wypalane gazowo, piece w całości palone gazowo na złom. Poszczególne elementy trzeba było uciąć i upalać. Ciąg pieców miał długość około 100m, a na ich miejsce był wstawiany piec elektryczny o długości 7m, który spełniał taką samą rolę jak poprzednie. Do nowego pieca należało pozczepiać rurki palnikiem gazowym. W hucie była także nowa hala, w której były układane rurociągi, szepiane, a następnie spawane przez spawaczy. Spawanie punktowe odbywało się elektrodą.

Po powrocie z budowy eksportowej, do 14.10.1986r. w-ca korzystał z urlopu, a od 15.10.1986r., został ponownie zatrudniony w (...) D..

W okresie od 11.05.1987 – 14.05.1987, w-ca odbywał kurs przepalacza gazowego. Po nabyciu uprawnień charakter pracy w-cy nie zmienił się.

W okresie od 13.03.1989 – 2.11.1989, wnioskodawca był oddelegowany przez macierzysty zakład pracy na budowę eksportową do RFN. Po powrocie z budowy eksportowej, od 3.11.1989r., został ponownie zatrudniony, jako st. ślusarz konstrukcji met. Na eksporcie w-ca pracował w elektrowni przy remontach kanałów do odsiarczania. Były składane blachy, łączone spawem punktowym przez spawacza, a w-ca był jego pomocnikiem. Praca K. B. polegała na składaniu blach w kąt prosty w tzw. pudełka, tak aby powstał kanał, po czym kierowano to na montaż. Po zespawaniu punktowym, spawacze z uprawnieniami wykonywali spawanie spawem ciągłym.

Gdy powstała spółka (...) w D., zakład wykonywał te same zadania jak poprzednio (...). Od 1.07.1992r., charakter pracy wnioskodawcy nie zmienił do końca zatrudnienia.

Od 10.10.1994 – 6.01.1995, K. B. był ponownie oddelegowany przez macierzysty zakład pracy na budowę eksportową do O. do Huty (...). Były tam wykonywane remonty: skuwanie betonowych posadzek, skuwanie młotem starych rur, układanie nowych rur. W hali były też wymieniane stare okna i wstawiane nowe. Praca wnioskodawcy polegała na wypalaniu gazowym starych metalowych okien. Na miejsce starych okien były wstawiane nowe, po czym spawacze z uprawnieniami spawali na gotowo. Po powrocie z budowy eksportowej, od 7.01.1995r. odwołujący został ponownie zatrudniony w (...) D. i wykonywał do końca zatrudnienia ten sam rodzaj pracy (**zeznania wnioskodawcy, zeznania świadków – J. M., M. P. - na nagraniu CD –00:02:51- 01:32:46 k. 47; angaże, umowy**

o pracę, podania o pracę, karty skierowania do lekarza, orzeczenia lekarskie, umowa o pracę z brygadystą, umowy o pracę na eksporcie, zaświadczenie o ukończeniu kursu przepalaczy gazowych, świadectwa pracy, zaświadczenia kwalifikacyjne, skierowanie na badania, karty obiegowe zmiany/akta osobowe w-cy).

W dniu 1.07.2021r., K. B. złożył w ZUS wniosek o emeryturę, a 2.07.2021r., wniosek o rekompensatę, załączając świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 24.01.2001r. oraz świadectwo pracy z 29.06.2001r. (***wnioski/akta ZUS***).

Decyzją z 11.08.2021r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał K. B. emeryturę od 19.07.2021r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego bez rekompensaty, z uwagi na nieudowodnienie 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Do pracy w szczególnych warunkach nie uwzględniono zatrudnienia w (...) od: 10.09.1984 – 14.10.1986, 15.05.1987 – 30.06.1992, 10.10.1994 – 6.01.1995 oraz (...) od 1.07.1992 – 31.12.2000; zaznaczono, że okres pracy w szczególnych warunkach wynosiłby 12 lat, 11 miesięcy i 24 dni (po odliczeniu urlopów bezpłatnych, urlopów dewizowych i dni związanych z rozliczeniem w kraju z tytułu pracy za granicą) (***decyzja k. 7/akta ZUS***).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i w postępowaniu przed organem rentowym. Okoliczności dotyczące charakterystyki pracy wnioskodawcy w (...) , Sąd ustalił na podstawie zeznań wnioskodawcy, zeznań świadków J. M., M. P., którym dał wiarę, bowiem wynikają z bezpośredniej wiedzy świadków pracujących razem z wnioskodawcą, korespondują z dostępną dokumentacją osobową wnioskodawcy. Zeznania te nie były kwestionowane przez organ rentowy. W poczet materiału dowodowego Sąd przyjął także akta osobowe wnioskodawcy, zawierające m.in.: angaże, umowy o pracę, podania o pracę, karty skierowania do lekarza, orzeczenia lekarskie, umowa o pracę z brygadystą, umowy o pracę na eksporcie, zaświadczenie o ukończeniu kursu przepalacza gazowego, świadectwa pracy, zaświadczenia kwalifikacyjne, skierowanie na badania, karty obiegowe zmiany.

Zdaniem Sądu, materiał dowodowy daje podstawy do uznania, że charakter wykonywanej przez wnioskodawcę pracy, tj. w okresach od: 10.09.1984 – 14.10.1986, 15.05.1987 – 30.06.1992, 10.10.1994 – 6.01.1996, 1.07.1992 – 31.12.1998, który z wyłączeniem urlopów bezpłatnych wynosi wymagane 15 lat, kwalifikuje się do uznania tego zatrudnienia według działu XIV poz. 12 wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. Od początku zatrudnienia w (...), praca wnioskodawcy polegała na przepalaniu gazowym i szepianiu punktowym gazowo, pomimo braku uprawnień, które uzyskał wnioskodawca w maju 1987r. W zakładzie dopuszczalna była praktyka, że spawanie punktowe i przepalanie gazowe można było wykonywać bez uprawnień formalnych. Wnioskodawca ukończył bowiem technikum i w okresie nauczania , w ramach zajęć praktycznych wykonywał przepalanie gazowe i punktowe szepianie. Wnioskodawca posługiwał się palnikiem gazowym, wykonując przepalanie blach, kształtowników, pasów, belek, profili, tzw. HKS-ów, IKS-ów oraz szepianie gazowo konstrukcji spawem punktowym, co odbywało się na leżniach, o wysokość ok. 0,5m. W okresach od: 10.09.1984 – 14.10.1986, 10.10.1994 – 6.01.1995, wnioskodawca był oddelegowany przez macierzysty zakład pracy na budowę eksportową do Czech. W okresie pierwszego oddelegowania, odwołujący pracował przy remoncie kotłów w Hucie (...). Stare elementy kotłów wypalał palnikiem gazowym, pracował przy wymianie ciągu pieców, co polegało na szepianiu palnikiem gazowym rur do nowego pieca, wypalał gazowo stare wózki podające węgiel do pieca i zakładał nowe, które później spawali na gotowo spawacze. W trakcie drugiego kontraktu, praca wnioskodawcy polegała głównie na wypalaniu gazowym starych okien metalowych, przygotowywaniu podłoża pod montaż nowych elementów. Z kolei w okresie oddelegowania przez macierzysty zakład pracy na budowę eksportową do RFN, wnioskodawca pracował przy remontach kanałów do odsiarczania w elektrowni. Praca wnioskodawcy polegała na składaniu razem ze spawaczem blach w tzw. pudełka, aby powstał kąt prosty, kanał. Po zespawaniu punktowym, spawacze z uprawnieniami wykonywali spawanie spawem ciągłym. Na kolejnym eksporcie w Czechach pracował w innej elektrowni przy remoncie jako monter. Tam były skuwane młotem, stare posadzki , skuwane stare rury i układane nowe, wypalał gazowo stare okna metalowe i wstawiał nowe. W ramach przekazania do (...) , wykonywał prace przy remoncie elektrociepłowni (...). Tam montowano młyny cementu , a

wnioskodawca wypalał gazowo stare rurociągi i na ich miejsce spawem punktowym montował nowe, a spawacze z uprawnieniami spawali na gotowo. Zdaniem Sądu do stażu w szczególnych warunkach, należy także doliczyć okres zasadniczej służby wojskowej, bowiem po jej odbyciu z zachowaniem 30 dniowego terminu, K. B. został ponownie zatrudniony w (...) od 2.05.1979r., a charakter pracy wnioskodawcy nie zmienił się.

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 2 pkt 5 ustawy z 9.12.2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2017r., poz. 644 ze zm.), rekompensata - odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Jak wynika z art. 21 cyt. ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. W taki sposób istotę rekompensaty określa zresztą sam ustawodawca, definiując ją w art. 2 pkt 5 ustawy o e. p.

Definicję pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uprawniającą do wcześniejszej emerytury reguluje art. 32 ustawy emerytalno – rentowej oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z §3 i §4 cyt. rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury jeżeli łącznie spełnia warunki: mężczyzna jeżeli osiągnął wiek 60 lat, ma wymagany „okres zatrudnienia” 25 lat, w tym przepracował co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dla oceny czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach, to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy, w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze (por. wyrok SN z 1.06.2010r., II UK 21/10, wyrok SA we Wrocławiu z 16.02.2012r., III AUa 1797/11).

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca spełnił sporną przesłankę zatrudnienia w szczególnych warunkach. W okresie zatrudnienia w (...) S.A. oraz (...) Sp. z o. o. D., z wyłączeniem urlopów bezpłatnych, tj. od 10.09.1984 – 14.10.1986, 15.05.1987 – 30.06.1992, 10.10.1994 – 6.01.1996, 1.07.1992 – 31.12.1998 - 13 lat, 11 miesięcy i 19 dni, K. B. wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako przepalacz gazowy (dział XIV poz. 12 wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r.). Do uzupełnienia brakującego do 15 lat stażu w szczególnych warunkach, należy także doliczyć okres zasadniczej służby wojskowej od 26.04.1977 – 27.04.1979, bowiem po jej odbyciu wnioskodawca został ponownie zatrudniony w (...) od 8.05.1979r., i charakter jego pracy, tj. przepalacza gazowego nie zmienił się.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał K. B. prawo do rekompensaty od daty zgłoszenia wniosku.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 kpc w zw. z §9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018.265 j.t. ze zm.).